

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1



Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

5. Краснов Є. В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України : монографія. Одеса : Фенікс, 2012. 178 с.
6. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Кодекс законів про працю України : Затверджено Законом УРСР від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.
8. Про дерадянізацію законодавства України : Закон України від 21 липня 2023 року № 2215-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2215-20#Text>

Ключові слова: трудові права, система трудових прав, право на справедливі та сприятливі умови праці.

Key words: labor rights, the system of labor rights, the right to fair and favorable working conditions.

МУЛЬГІНА ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
аспірантка кафедри трудового права*

ЩОДО ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ САМОЗАЙНЯТИХ В УКРАЇНІ

Війна підвищила ризики та невизначеності, створивши бар'єри для вільного руху факторів виробництва, у т. ч. робочої сили, призвівши до руйнування інститутів ринку праці та їх ефективного функціонування. Проблеми в економіці у поєднанні зі значними внутрішніми переміщеннями та потоками біженців, призводять до масштабних втрат у сфері зайнятості та доходів. Зростання рівня безробіття, соціальне відчуження, гендерна нерівність, дискримінація на робочому місці, у т. ч. по відношенню до молоді, поширення бідності – серед головних негативних соціальних наслідків війни [1]. Тому самостійна зайнятість населення розглядається, як найрезультативніший напрям зниження безробіття за рахунок створення нових робочих місць, а також підвищення рівня життя населення. Для України найближчим часом залишатиметься актуальним регулювання індивідуальної зайнятості шляхом її розширення, державної підтримки, законодавчого регулювання і соціального захисту самозайнятих.

Основу правового регулювання трудової діяльності самозайнятих осіб, як і будь-яких інших суспільних відносин, становить Конституція України. Так, Основним Законом країни гарантується право кожної людини на вільний та всебічний розвиток своєї особистості, право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, право заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає, право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, кожен має право на результати своєї інтелектуальної та творчої діяльності, держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання (ст. 42).

До основ конституційно-правового аспекту регулювання діяльності самозайнятих осіб у сфері соціального захисту слід віднести ст. 46 Конституції, де передбачено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Уперше законодавчого визначення поняття «самозайняті» набуло у Податковому кодексі України. Це платник податку, який є фізичною особою-підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності. При цьому незалежну професійну діяльність розглянуто як участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, адвокатів, аудиторів, бухгалтерів, оцінників, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою-підприємцем чи використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб. Визначення самозайнятих осіб зустрічаємо і в Законі України «Про зайнятість населення»: це особи, які забезпечують себе роботою самостійно та мають доходи від такої зайнятості.

Основні ж засади соціального забезпечення самозайнятих осіб передбачено в Основах законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, де зазначено, що самозайняті особи (як фізичні особи-підприємці, так і особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність) мають право на соціальне забезпечення та підлягають обов'язковому соціальному страхуванню. Окрім цього законодавчого акту, більш детально порядок соціального забезпечення самозайнятих осіб регулюють такі Закони України: «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття». Щодо пенсійного забезпечення, то, окрім наведеного вище Закону, що регулює порядок здійснення соціального страхування, ці правовідносини регулює також Закон України «Про пенсійне забезпечення», згідно з положеннями якого «інші, відмінні від фізичної особи-підприємця, самозайняті особи мають право на трудову пенсію, оскільки підлягають державному соціальному страхуванню».

Як бачимо, кожен із вищенаведених законодавчих актів установлює для даної категорії осіб такий же обсяг соціального забезпечення, як і для інших осіб, що працюють за трудовим договором чи контрактом. З цього слідує висновок, що питання соціального забезпечення самозайнятих осіб є врегульованим на достатньому рівні; вони користуються таким же обсягом соціального забезпечення, як і наймані працівники, що реалізується шляхом внесення відповідних платежів до фондів соціального страхування.

Водночас сьогодні в умовах воєнного стану самозайняті особи як досить вразлива категорія також потребують установлення додаткових заходів соціального захисту, пільг під час провадження своєї діяльності. Тому державою самозайнятими особам було надано також деякі пільги. Зокрема, самозайняті особи, які мали або не мали найманих працівників, призвані на військову службу під час мобілізації або залучені до виконання обов'язків щодо мобілізації за посадами, передбаченими штатами воєнного часу, під час особливого періоду, визначеного Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», на весь період їх військової служби звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з податку на доходи фізичних осіб відповідно до розд. IV ПКУ, а також звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з єдиного податку відповідно до глави 1 розділу XIV ПКУ [2].

Список використаних джерел:

1. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>
2. Щодо відповідальності за неподання або несвоєчасне подання звітності самозайнятою особою, яка призвана на військову службу. URL: <https://cv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/634827.html>

Ключові слова: ринок праці, безробіття, самозайнятість, соціальний захист, самозайнята особа, держава, національне законодавство.

Key words: labor market, unemployment, self-employment, social protection, self-employed person, state, national legislation.

ОНУФРІЄНКО ДАР'Я ВІТАЛІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ДО ПИТАННЯ ПРО УМОВИ ПРАЦІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Педагогічні працівники у трудових правовідносинах мають статус найманих працівників, які працюють на умовах трудового договору. Регулювання трудових відносин педагогічних працівників здійснюється законодавством про працю, виходячи з положень частини першої ст. 3 Кодексу законів про працю України (далі – КЗПП України) [1]. Тому умови праці педагогічних працівників, як і усіх найманих працівників, передбачені КЗПП України, іншими нормативно-правовими актами, що регулюють індивідуальні трудові відносини.

Водночас педагогічна діяльність має низку особливостей. У п. 21 частини першої ст. 1 Закону України «Про освіту» [2] педагогічна діяльність визначена як «інтелектуальна, творча діяльність педагогічного

Тарасенко Вікторія Сергіївна

Особливості скорочення медичних працівників
під час воєнного часу. 475

Трюхан Оксана Анатоліївна

До питання відшкодування моральної шкоди, завданої втратою
здоров'я працівників унаслідок нещасних випадків. 479

Наньєва Марія Іванівна

Актуальні зміни трудового законодавства під час воєнного стану:
робочий час і час відпочинку. 483

Щукін Олександр Сергійович

Деякі практичні питання захисту права працівника
на оплату періоду вимушеного прогулу. 485

Менів Любов Дмитрівна,

Воробйов Кирило Денисович

До питання зайнятості молоді в Україні 490

Білик Олександр Сергійович

Перелік принципів правового регулювання індивідуальних
трудових відносин 493

Вереїтін Сергій Володимирович

До проблеми правового регулювання змісту контракту про
проходження служби в Національній поліції України 496

Галузінський Назар Олександрович

Класифікація санкцій у праві соціального забезпечення 499

Гапочка Володимир Миколайович

До питання зарубіжного досвіду соціального страхування
на випадок безробіття 502

Горбаченко Ерік Сергійович

Основні трудові обов'язки роботодавця за законодавством України . 504

Жученко Руслан Олегович

Особливості припинення трудового договору в умовах
воєнного стану. 506

Казімирова Ольга Олегівна

Поняття «нетипові форми зайнятості» за законодавством України . . 509

Кіліміченко Анна Олегівна

Нормативна основа права на зайнятість 511

Луцик Володимир Борисович

До питання про ознаки матеріальної відповідальності
роботодавця за порушення права працівника на працю. 513

Мензатул Дмитро Володимирович

Право на справедливі та сприятливі умови праці
у системі трудових прав. 516

Мульгіна Оксана Володимирівна

Щодо законодавчого регулювання соціального захисту
самозайнятих в Україні 518